

Fıtrat ve Doğruluk Kavramlarından “Fıtri, Doğru İslâmiyet” e Risale-i Nur Eksenli Bir Bakış

Seyfeddin Demirci

Özet

Kuran-ı Kerim’de sıdk kelimesiyle karşılanan doğruluk, İslâm’ın ahlaki düsturlarından en önde geleni, hatta İslâmi değerlerin üzerine tesis edildiği en esaslı bir temelidir. Doğruluk İslâmiyet’in esası ve imanun hassasıdır. Doğruluğun zıddı olan kizb ise küfrün göstergesidir. İnsanın yaratılışında bulunan özellik ve hususiyetleri ifade eden fıtrat ile insan “yaradanını tanıma ve ona boyun eğme, iyi veya kötüyü yapabilme, iyi özelliklerini koruduğu ve devam ettiği sürece iyiye; kötü davranışlara devam ettiği sürece de kötülüğe yakın olabilme” gibi özelliklere sahiptir. Bu çalışmada fıtrat ve doğruluk kavramları Risale-i Nur eksenli ele alınmakta, buradan doğru İslamiyet ile ilgi çıkarımlarda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Doğruluk, fıtrat, doğru İslamiyet, hilkat, akıl, nefis, kalp

Giriş

Sözlükte, “Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet” gibi anlamlara gelen doğruluk, “doğru” kökünden türemiş olan bir isimdir (Gül, 2013, s.89).

*Doğruluk,
insan olmanın
gerektirdiği
bir yaşantı
hali olmakla
beraber ahlâki
bir erdemdir ve
tarih boyunca
insana önemini
hissettirmiştir.
Sıdk, İslâm'ın
ahlaki
düsturlarından en
önde geleni, hatta
İslâmi değerlerin
üzerine tesis
edildiği en esaslı
bir temeldir.*

Doğruluk, insan olmanın gerektirdiği bir yaşantı hali olmakla beraber ahlâki bir erdemdir ve tarih boyunca insana önemini hissettirmiştir (Uysal, 2006, s. 4-5). Çünkü fitrat-ı beşeriyede, yalana yalan demek bir meyl-i arzusu vardır (Mektubat, 208).

Doğru, kelimesi Osmanlıcada “adil, muhik, meşru, hak, sevap, sıhhat, munsif, tamam, sahih” gibi anlamlarının yanı sıra, “hakikat, sâdik, sıdk, hakiki, müteber, muhakkak, vaki” gibi anlamlara da gelmektedir. Doğruluğu, sıhhat, hakkaniyet, makuliyet, sadakat, mevsûkiyet, adle mutabakat, hakikat gibi bazı kavramlarla da ilişkilendirmek mümkündür (Hançerlioğlu, 1992, s.335). Bazı ahlakçılar doğruluğu, “vakıya uygun söz; vazife yerine getirilirken hileden kaçınma, söz düşünce ve fillerinin gerçek olması” olarak da nitelendirmektedirler (Akt. Akyürek, 2003, s.173). Bu durumu Gazâlî'nin İhya'sında “sözde doğruluk, niyet ve iradede doğruluk, azimde doğruluk, azimle birlikte vefada doğruluk, ilimde doğruluk ve dini makamların tamamının gerçekleşmesi için doğruluktur” şeklinde okumaktayız (Aslan, 2002, s.388). Bu bağlamda sıdk, istikamet; hidâyet gibi çeşitli türevleri olan doğruluk için, ahlâkî vasıfların tümünü kendinde toplayan (Uysal, 2006) bir kavramdır,1 diyebiliriz.

Kur'ân-ı Kerim'de doğruluk'un karşılığı olarak “sıdk” kelimesi kullanılmaktadır. “Sıdk” ise yalanın / kizbin karşıtıdır (Akyürek, 2003).

“Sıdk” sözcüğü ile ilgili yakın ve zıt anlamlı başlıca kelimeler ise şunlardır: Birr (iyilik, doğruluk, itaat, hayır, hasen, hayır-hasenatta bulunma, güzel davranış), takva (günahtan sakınma, züht, kendini muhafaza altına almak), ihsan (hiçbir karşılık beklemeden Allah'a ibadet etme, iyilik etme, bağışta bulunma, karşılık beklemeden yapılan yardım, iyilik), sedid (doğru), adl (adil olma, insafı olma, herkesin hakkına riayet etme, hakkını verme, zulüm ve eziyet etmeden herkes hakkında doğru hüküm vererek hakkı yerine getirme, haksızlıktan uzaklaşma), istikamet (doğruluk, dürüstlük, namuslu hareket, doğru davranış). Zıt anlamlılar ise; kizb (yalan, uydurma) ve nifak (dille inanıp ve dost görünüp, kalben kafir ve düşman olma, müfritlik, münafıklık, ikiyüzlülük, ara bozukluğu, bozuşukluk) olarak ifade edilebilir. Sıdk sözcüğü gerek içerdiği anlamlarla gerekse ahlaki boyutuyla yukarıdaki kavramları içerisine alabilmekte, onların her birisinin ifade ettiği anlamları tek başına kapsamaktadır (Yazıbaşı, 2008).

Sıdk, İslâm'ın ahlaki düsturlarından en önde geleni, hatta İslâmi değerlerin üzerine tesis edildiği en esaslı bir temeldir. Risale-i Nur'da müte-radifleriyle birlikte sıdk ve kizb kavramlarının sıklıkla vurgulandığını görüyoruz. “İslâmiyet'in esası sıdktır, imanın hassası sıdktır, bütün kemalâta isal edici sıdktır, ahlâk-ı âliyenin hayatı sıdktır, terakkiyatın mihverî sıdktır, âlem-i İslâm'ın nizamı sıdktır, nev-i beşeri kâbe-i kemalâta isal eden sıdktır (İşaratü'l-İ'caz, s.153). Kizb küfrün esasıdır, kizb nifakın birinci alâmetidir, kizb kudret-i İlâhiyeye bir iftiradır, kizb hikmet-i rabbaniyeye zıttır. Ahlâk-ı âliyeyi tahrip eden kizbdir, âlem-i İslâm'ı zehirlendiren ancak kizbdir, âlem-i beşerin ahvalini fesada veren kizbdir, nev-i beşeri kemalâttan geri bırakan kizbdir (İşaratü'l-İ'caz, s.152). İşaratü'l-İ'caz'da geçen bu cümleler gibi pek çok ifade, risalelerin birçok bahislerinde yerine, makamına göre dile getirilmiş ve çeşitli hususiyetlerine dikkat çekilmiştir.

“Sadık” Olan Hz. Allah (c.c.)’ın, Kur’ân-ı Kerim’in, Enbiyanın, Peygamber Efendimiz (asm) ve Sahabe-i Kiram’ın Sıdkı

İslâm dininde doğruluk özelliğinin en yetkin ve mutlak sahibi Allah’tır. O, en doğru olandır. Kur’ân-ı Kerim’de Allah’ın söylediklerinin doğru olduğu (3/Âli İmran suresi, 95), yani Allah’ın sözünün vakiyaya uygun olduğu bildirilmektedir (33/Ahzab Suresi, 22). Ayrıca Allah’ın verdiği sözü yerine getirdiği yani sözünde durduğu vurgulanmakta (3/Âli İmran Suresi, 152; 39/Zümer Sure, 74; 21/Enbiya Suresi, 9) ve Allah’ın sözü “sıdk” ile vasıflanmaktadır (6/Enam Suresi, 115). O verdiği sözü yerine getiren, sözü ile eylemleri en tutarlı olandır. Bu nedenle bir hadiste Allah’ın isimlerinden biri olarak “sadık” ismi zikredilmektedir (Akt.: Akyürek, 2003, s.185-186).

Kur’ân-ı Kerim’de “Kimdir sözü Allah’inkinden daha doğru olan? (Nisa Suresi, 122) buyrulurken, Risale-i Nur’da da Allah’ın bütün görünen şeylerin ve işlerin sıdkına ve hakkaniyetine şahadet eden bir Zât olduğu ve onu tekzip olan küfür ve inkârın insanın nihayetsiz küçüklüğü içinde işlediği nihayetsiz büyük bir cinayeti olduğu (Sözler, 135) ifade edilmiştir.

Sıdk, aynı zamanda Kur’ân-ı Kerim’dir; onu getiren Hz. Muhammed’dir; doğrulayan da müminlerdir (Uysal, 2006, s.10).

En’am Suresi’nde “Rabbinin kelimesi (Kur’ân) doğruluk ve adalet bakımından tamdır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir” (En’am Suresi, 115) ve Zümer Suresi’nde “Doğru Kur’ân’ı getiren ile onu tasdik edenler var ya, işte onlar Allah’a karşı gelmekten sakınanlardır.” (Zümer Suresi, 33) ayetleriyle, Kur’ân’ın kemaldeki sıdkı beyan buyrulmuştur.

Sıdk/doğruluk, peygamberlerin en önde gelen sıfatlarından biridir aynı zamanda. Peygamberlerin getirdikleri haberlerin doğru olduğu, geçmiş ve gelecekle ilgili verdikleri haberlerin vuku bulduğu/bulacağı, vakianın onların sözlerini desteklediği Kur’ân-ı Kerim’de haber verilmektedir (36/Yasin Suresi, 52; 48/Fetih Suresi, 27; 5/Maide Suresi, 113). Hem onların getirdikleri haberler gerçektir, hem de peygamberler verdikleri sözleri yerine getirirler (19/Meryem, Suresi, 54). Onlar sürekli olarak sözleri ile eylemleri tutarlı olduğu için “sıdk” olarak nitelendirilmektedirler (12/Yusuf Suresi, 46; 19/Meryem Suresi, 41-56) (Aktaran: Akyürek, 2003, s.186). Bu bağlamda Efendimizin de (asm) “hemen umum harekâtı ve ef’âli, ahval ve akvâli, ahlâk ve etvârı, sîret ve sureti, sıdkını ve ciddiyetini ispat eder.” (Mektubat, 155,156).

İnsanlık tarihinde Asr-ı Saadet, bütün kemalatın doruğa ulaştığı bir odak noktasıdır. Asr-ı Saadet’te eşi benzeri görülmeyen çok büyük bir inkılâp gerçekleşmiştir. Bu büyük inkılâbın elmas ruhlu insanları ortaya çıkaran başarisının en büyük etkenlerinden biri sıdk hakikatidir (İşeri, 2011).

Risale-i Nur’un Sıdkı

Sıdk, Kur’ân-ı Kerim olduğu (Uysal, 2006, s.10) gibi aynı zamanda “Kur’ân’ın malı ve meali” (Emirdağ Lâhikası – I, s.279), “hakiki ve haki-

Sıdk/doğruluk, peygamberlerin en önde gelen sıfatlarından biridir aynı zamanda. Peygamberlerin getirdikleri haberlerin doğru olduğu, geçmiş ve gelecekle ilgili verdikleri haberlerin vuku bulduğu/bulacağı, vakianın onların sözlerini desteklediği Kur’ân-ı Kerim’de haber verilmektedir

*Fıtrat kavramını,
"yaratılıştta
insana verilen
yaratılanı tanıma
ve ona boyun
eğme, iyi veya
kötüyü yapabilme,
iyi özelliklerini
koruduğu ve
devam ettiği
sürece iyiye; kötü
davranışlara
devam ettiği
sürece de kötülüğe
yakın olabilme
kabiliyeti"
şeklinde tarif
etmek te
mümkündür.*

katli ve kuvvetli" (Emirdağ Lâhikası – I, s.493), "bu zamana tam muvafık" (Emirdağ Lâhikası – II, s.868), bir tefsiri olan Risale-i Nur'dur. Çünkü "Nur Risaleleri Kur'an'ın bir mucize-i manevisidir" (Kastamonu LâhiKası, s.107). "Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur'an'ın bahir bir bürhanı ve kuvvetli bir tefsiri ve parlak bir lem'a-i icaz-ı manevisi ve o bahrin bir reşhası ve o güneşin bir şuaı ve o maden-i ilm-i hakikattan mülhem ve feyzinden gelen bir tercüme-i manevisesidir" (Sikke-i Tasdik-i Gaybi, s.110).. "Risale-i Nur'da şems-i Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın elvan-ı seb'ası, Risale-i Nur'un menşur-i hakikatinde tam tecelli ettiğinden, hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emir ve davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bir kitab-ı hakikat, hem bir kitab-ı tasavvuf, hem bir kitab-ı mantık, hem bir kitab-ı ilm-i kelam, hem bir kitab-ı ilm-i ilahiyat, hem bir kitab-ı teşvik-i sanat, hem bir kitab-ı belâgat, hem bir kitab-ı isbat-ı vahdaniyet, muarızlarına bir kitab-ı ilzam ve iskattır" (Sikke-i Tasdik-i Gaybi, s. 425-426). "O doğrudan doğruya Kur'an'a bağlanmış ve Kur'an dahi arş-ı azamla bağlıdır. O kuvvetli ipleri çözmek kimsenin haddi değildir" (Tarihçe-i Hayat, s. 615). "Kur'an-ı Mu'ciz-ülbeyan'ın cadde-i nuranisinde birer elektrik lambası hizmetini gören Risale-i Nur'un bütün eczaları" (Mektubat, s.552) "yalnız bu vatan ve millet için değil, alem-i İslâm ve bütün beşeriyetin ihtiyacına cevap verecek bir külliyat olarak te'lif edilmiştir" (Asay-ı Musa, s.416). "Yüksek hakikatlar hazinesi olan bu eserler hiç şeksiz ve şüphesiz elbette bir gün olup bütün dünya aleminde tanınacaktır" (Şualar, 868).

Hilkat ve Fıtrat

Hilkat, doğuştan gelen vasıf, yaratma, yaratılış karakter, adetullah, vb. mânâlara gelirken, fıtrat kelimesinin ise anlamı daha geniş kapsamlıdır. İlk dönem İslâm âlimleri fıtratı genelde "İslâm" olarak tarif etmişlerdir. Bir başka yorum olarak fıtrat; insanların yaratılıştan getirdikleri safiyettir. İnsanlar daha sonra yaptıkları iyi veya kötü amelleri sebebiyle mümin ya da kâfir olmaktadır (Kurt, 2005, s.79). Fıtrat kavramını, "yaratılıştta insana verilen yaratılanı tanıma ve ona boyun eğme, iyi veya kötüyü yapabilme, iyi özelliklerini koruduğu ve devam ettiği sürece iyiye; kötü davranışlara devam ettiği sürece de kötülüğe yakın olabilme kabiliyeti" şeklinde tarif etmek te mümkündür (Kurt, 2005, s.79-80).

Varlıklardaki Fıtrat

Fıtrat, sadece insanlarla alakalı olmayıp, bütün bir varlığın yaratılışında bulunan özellik ve hususiyetleri ifade eder. Zîrâ fıtrat, Cenab-ı Hakk'ın her bir varlığı kendine has bir mahiyet ve tabiatta yaratması demektir (Çayıroğlu, 2013). Bu bağlamda fıtrat, bütün yaratıklara ilk başta yaratıcı tarafından verilen genel kabiliyet ve ehliyet olarak ifade edilebilir (Kurt, 2005, s.104) ve aynı zamanda fıtratın şehadeti sadıkadır (Sözler, 1141). Bu durum özellikle Lemaat Risalesi'nde misalleriyle izah edilmiştir.

Fıtratta yalan yoktur; ne dediye doğrudur. Çekirdeğin lisanı meyl-i nümüvü

(büyüme eğilimi) der: "Ben sümbüllenip meyvedar..." Doğru çıkar beyanı.

Yumurtanın içinde, derin derin söyler hayatın meyelânı ki, "Ben piliç olurum; izn-i İlähî ola." Sadık olur lisanı.

Bir avuç su, bir demir gülle içinde eğer niyet etse incimat (donma), bürüdetin (soğukluk) zamanı.

İçindeki inbisat (genişleme) meyli der: "Genişlen! Bana lâzım fazla yer." Bir emr-i biemânî (amansız emir).

Metin demir çalışır, onu yalan çıkarmaz. Belki onda doğruluk, hem de sıdk-ı cenanî (kalpten gelen doğruluk),

O demiri parçalar. Şu meyelânlar bütün birer emr-i tekvini (Allah'ın yaratılışa koyduğu kanun), birer hükm-i Yezdani (Allah'ın hükmü),

Birer fitri şeriat, birer cilve-i irade. İrade-i İlähî, idare-i ekvani (varlıkların idaresi),

Emirleri şunlardır: Birer birer meyelân, birer birer imtisal, evamir-i Rabbanî (Allah'ın emirleri).

Vicdandaki tecelli aynen böyle cilvedir ki, incizap ve cezbe iki musaffa canı, İki mücellâ (parlak) camdır; akseder içinde Cemal-i Lâyezali (son bulmayan güzellik), hem de nur-i imanî. (Sözler, 1141).

Yine benzer ifadeler Mesnevi-i Nuriye'de yer verilmiş ve bu durumun irade-i İlähiyeden gelen evâmîr-i tekviniyenin tecellileri, cilveleri olduğu (M.Nuriye, s.398) vurgulanmıştır. Varlıklardaki "fitratın şehadeti reddedilmez. Delâlet-i hâl ise, hususan çok cihetlerle gelse, şüpbe getirmez (Sözler, s. 1080).

İnsanın Fitratı ve Fitri, Doğru İslâmiyet

Kur'an-ı Kerim'de on sekiz yerde ins, bir yerde insî, bir âyette enâsî, 230 yerde çoğul olarak nâs şeklinde ve altmış beş yerde de "insan", ifadesiyle yerini alan insan; bütün yönleriyle ele alınmış, konuyla ilgili âyetler onun yaratılışı, mahiyeti ve gayesini bir bütünlük içinde temellendirmiştir (Kutluer, 2000:321).

Risale-i Nur'da insan fitratı, camiyeti, mahiyeti gibi bütün hususiyetleriyle ele alınmıştır. Her şeyden önce insan sadece cesetten ibaret bir varlık değil, maddi özelliklerinin ötesinde manevi değerleri, ruhu vasıtasıyla insandır. "İnsan, o kasırların en güzeli ve o sarayların en acibidir. Ve bu insan denilen sarayın cevherleri, bir kısmı âlem-i ervahtan, bir kısmı âlem-i misalden ve Levh-i Mahfuzdan ve diğer bir kısmı da hava âleminden, nur âleminden anasır âleminden geldiği gibi; hacatı ebede uzanmış emelleri semavat ve arzın aktârında intişar etmiş, rabıtaları, alâkaları dünya ve ahiret edvarında dağılmış bir saray-ı acip ve bir kasr-ı gariptir (M.Nuriye, s. 279).

İnsan hem cinslerinden farklı olarak kendine has mizacı, karakterleri, biyopsikolojik özellikleri, maddi ve manevi bir kısım hususiyetleri ile doğuştan sahip olduğu fitrata uygun olarak yaratılmıştır. Meselâ, bütün insanların; cemal ve kemale müştak olma, nimete şükretme, iyilik edene muhabbet duyma, kötülük edene buğzetme, kendi cinslerine karşı alâkadar

Risale-i Nur'da insan fitratı, camiyeti, mahiyeti gibi bütün hususiyetleriyle ele alınmıştır. Her şeyden önce insan sadece cesetten ibaret bir varlık değil, maddi özelliklerinin ötesinde manevi değerleri, ruhu vasıtasıyla insandır.

İnsan gayr-ı mütenahi acz ve fakriyle beraber Cenâb-ı Hakka imanı ile kudret ve gınâ ve izzetine mazhar olmuştur. İşte bu mazhariyetten dolayı, insan, hayvaniyetten terakki edip halife-i zemîn olmuştur.

olma ve onlara şefkat etme, kemal peşinde koşma, ebediyeti isteme vb. duygularının yanında; zahiri yönleri itibarıyla olumsuz gibi gözükse ancak doğru yolda kullanıldığında insana Cennet'i kazandırabilecek, şiddetli bir merak, dehşetli bir hırs, kuvvetli bir inat, aşırı bir muhabbet gibi insan fitrat ve tabiatında bulunan değişik duygular vardır. Aynı şekilde, karşı cinse alâka duyma, aceleci olma, başkaları tarafından beğenilme, çocuk sevgisi, kısıtlamalardan hoşlanmama, hür hareket etme, umuma muhalefetten kaçınma gibi özellikler de fitratta bulunan duygulardır (Çayıroğlu, 2013). Bütün bunların yanında, "her insan kendi seciye, karakter ve tabiatına göre davranır." (İsra Suresi, 84) âyetinde ifade edildiği gibi, herkesin hususi olarak sahip olduğu bir karakter ve tabiatı da vardır.

Evet, bütün bunlar insanın iç donanımı, vicdanı, kalbi ve duygularıyla alâkalı hususlardır. Dolayısıyla sahip olduğumuz bu özelliklerin fitratın mânevî yönüyle alâkalı olduğunu söyleyebiliriz. Bir de sahip olduğumuz bir şeklimiz, vücut yapımız vardır ki, bu da insan fitratının diğer yanını teşkil eder (Çayıroğlu, 2013).

İnsandaki fitrat kademeli olarak ele alınabilir. Fıtratın ilk kademesine göre insan, Allah'ın yarattığı bir varlıktır; varoluşu önceden planlanmış bir tasarıma dayanır, tesadüfi değildir (Arslan, 2006, s. 176). İnsan "Cenâb-ı Hakk'ın antika bir san'atıdır ve en nazik ve nazenin bir mu'cize-i kudretidir ki, insanı bütün esmasının cilvesine mazhar ve nakışlarına medar ve kâinata bir misal-i musağğar (küçültülmüş bir örneği) sûretinde yaratmıştır." (Sözler, s.496). Yani "insan, adeta kâinatın bir misal-i musağğarı, şecere-i hilkatin (yaratılış ağacının) bir semeresi ve şu âlemin bir çekirdeği gibi ki, enva-ı âlemin ekser numunelerini camidir. Bütün kâinattan gayet hassas mizanlarla süzülmüş bir katredir." (Sözler, s.468). ... Zât-ı Hayy-ı Kayyûm, bu kâinatta insanı irade etmiş ve kâinatı onun için yaratmış denilebilir. Çünkü insan, câmiyet-i tâmme ile bütün esmâ-i İlâhiyeyi anlar, zevk eder (Lem'alar, s.956).

İnsan gayr-ı mütenahi acz ve fakriyle beraber Cenâb-ı Hakka imanı ile kudret ve gınâ ve izzetine mazhar olmuştur. İşte bu mazhariyetten dolayı, insan, hayvaniyetten terakki edip halife-i zemîn olmuştur. (M.Nuriye, s. 184). İnsanın böyle bir görevle yükümlü olması, bu önemli emaneti yüklenmiş bulunması, onun yeryüzündeki varlığının temel anlamlarından birini ifade eder. Bu görevi yerine getirme sürecinde aşması gereken en önemli engel yine insanın kendisidir. Çünkü onun imtihan varlığı olmasının bir gereği olarak nankörlük, geçici hazlara düşkünlük, cimrilik, umutsuzluk, unutkanlık, böbürlenme, acelecilik, gerçeğe karşı direnme, inkârcılık vb. zaafı bulmakta olup ahlâkî gelişim sürecinde bu zaafı yenmeyi öğrenmelidir. Özünde en güzel şekilde yaratılan insan, bunu başaramadığı zaman aşağıların aşağısına düşmeye mahkûmdur (Kutluer, 2000, s.321).

Fıtratın ikinci kademesine göre insan, akıl, kalp, nefis kavramları ile ifade edilen bir içyapıya sahiptir. Akıl, insan varlığının yaratılış amacını gerçekleştirilmeye matuf olan, bu bakımdan olumluya yönelik olarak işleyen en önemli işlevi; nefis, bedenden kaynaklanan ve bedenin zevkleri ve hayatta kalması ile ilişkili bir psikolojik görünüm bütünü; kalp, varlığımızın içi,

özü, en derin hissetme ve anlama merkezi olup akıl ve nefsin üzerinde mücadele verdiği bir alandır (Arslan, 2006, s. 176). Diğer hasselerimizin aksine “Akıl tâtil-i eşgal etse de, nazarını ihmal etse, vicdan Sâniî unutamaz. Kendi nefsinin inkâr etse de onu görür. Onu düşünür. Ona müteveccihdir. Hads—ki, şimşek gibi sür’at-i intikaldır—daima onu tahrik eder. Hadsin muzaafi olan ilham, onu daima tenvir eder. Meyelânın muzâafi olan arzu ve onun muzaafi olan iştiyak ve onun muzaafi olan aşk-ı İlâhî, onu daima mârifet-i Zülcelâle sevk eder. Şu fitrattaki incizap ve cezbe, bir hakikat-i câzibedarın cezbîyledir (M.Nuriye, s. 399). Çünkü “fitrat ve vicdanda nokta-i istinad ile nokta-i istimdad, iki hakikat-i zarurîyedir (Age., s.399). Bu bağlamda “hilkatin safveti ve en mükerremi olan ruh-u beşer, o iki nokta olmazsa en süflî, en berbat bir mahlûk olur. Hâlbuki kâinattaki hikmet ve nizam ve kemâl bu ihtimali reddeder (Age., s.399). Bütün bunlar, insanın maddi-manevi hususiyetlerinin oluşturduğu yapısının muhtelif tarzlardaki tezahürleridir diyebiliriz.

Fıtratın üçüncü kademesine göre ise insanlar, cinsiyet farklılığı, mizaç farklılığı, kabiliyetlerin farklılığı gibi biyolojik ve psikolojik farklılıklara sahiptirler. Farklılığın kökeni, Allah’ın dilemesi ve sistemi bu şekil üzere kurmasıdır. Bu durum, insanın imtihan içinde oluşuyla ilgilidir. İnsandaki potansiyeller, yetkinliğe doğru gitmenin dinamiğidir (Arslan, 2006, s. 176).

Sonuç olarak fitrat; içsel, bireysel, saf ve temiz yapıda olup, zıt kutupları içinde barındıran, derin dinî bir karakter taşıyan bir olgudur. İnsanın aslî tabiatı, dinî bir karakter taşımaktadır. Bu nitelik, fıtrata derinlik sağlayan yegâne unsurdur. Fıtrî dinî kabiliyet değişmez, ancak dinamik olduğundan geliştirilebilir veya bastırılabilir. Böylelikle insanın potansiyel olarak kendini aşma içgüdüğü, varlığını canlı bir yapı olarak sürdürebilir. Bu açıdan bakıldığında fıtratın derin psikolojik bir karaktere sahip olduğu anlaşılır (Özen, 2012, s.62)

İndeks taraması yapıldığında Risale-i Nur’un farklı yerlerinde fitrat-ı insan kavramı dışında fitrat-ı insaniye, fitrat-ı insaniyet, fitrat-ı acibe, fitrat-ı asliye, fitrat-ı beşeriye, fitrat-ı eşya, fitrat-ı ilahiye, fitrat-ı selime, fitrat-ı zişuur gibi kavramların geçtiği görülecektir.

İslâm dini, düsturları ve ahkâmıyla insan fıtratına tam muvafık, sadece ferdin değil aynı zamanda insanlığın fıtratını koruyan ve geliştiren bir dindir. “Evet, Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın getirdiği şeriâtın hakaiki, fıtratın kanunlarındaki muvazeneyi muhafaza etmiştir. İctimaiyatın rabıtalarına lâzım gelen münasebetleri ihlâl etmemiştir. Zaman uzadıkça, aralarında ittisal peyda olmuştur. Bundan anlaşılır ki, İslâmiyet nev-i beşer için fıtrî bir dindir ve içtimaiyatı tezelzülünden vikaye eden yegâne bir amildir (İşaratü’l-İ’caz, s.271).

İslâm, vahiy kaynaklı ve insan fıtratı eksenli fitri, doğru bir dindir. Amacı, ruh ve beden yapısı ile insanı yetiştirip olgunlaştırmak ve fıtratına uygun bir yapıya kavuşturmasıdır (Hizmetli, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/782/10046.pdf>).

*İslâm dini,
düsturları ve
ahkâmıyla insan
fıtratına tam
muvafık, sadece
ferdin değil
aynı zamanda
insanlığın
fıtratını koruyan
ve geliştiren bir
dindir.
İslâm, vahiy
kaynaklı ve insan
fıtratı eksenli fitri,
doğru bir dindir.
Amacı, ruh ve
beden yapısı ile
insanı yetiştirip
olgunlaştırmak
ve fıtratına
uygun bir yapıya
kavuşturmasıdır*

"Nev-i beşerin
ahvaline dikkatle
bakılırsa, görülür
ki; ruhun manen
terakkisini,
vicdanın
tekâmülünü, akıl
ve fikrin inkişaf
ve terakkisini
telkih eden,
yani aşılaman
şeriatlardır, vücut
veren tekliftir,
hayat veren
peygamberlerin
gönderilmesidir,
ilham eden
dinlerdir.

Diğer Semavi/İlâhî Dinlerde Doğruluk ve "Küresel Köy" Hükmüne Geçen Dünyamızda İnsanlığın Fitri, Doğru Din İslâmiyet'e Olan İhtiyacı

Topluma yön veren, hukuk, gelenek, görenek gibi sosyal kurumlarla İlâhî kaynaktan gelen dinler de doğruluk konusunda emir ve tavsiyelerle insanlara ışık tutmuştur (Uysal, 2006).

İnsanlığın ahvaline dikkatli nazar edildiği zaman bu duruma ilişkin ipuçlarını bulabilmekteyiz. "Nev-i beşerin ahvaline dikkatle bakılırsa, görülür ki; ruhun manen terakkisini, vicdanın tekâmülünü, akıl ve fikrin inkişaf ve terakkisini telkih eden, yani aşılaman şeriatlardır, vücut veren tekliftir, hayat veren peygamberlerin gönderilmesidir, ilham eden dinlerdir. Eğer bu noktalar olmasaydı, insan hayvan olarak kalacaktı ve insandaki bu kadar kemalât-ı vicdaniye ve ahlâk-ı hasene tamamen yok olurlardı (İşaratü'l-İ'caz, s.355).

"İsevilik din-i hakikisinden aldığı feyizle hayat-ı içtimaiye-i beşeriye ye nâfi san'atları ve adalet ve hakkaniyete hizmet eden fünunları takip eden birinci Avrupa'nın (Lem'alar, s.291) Hristiyanlık anlayışında "doğruluk" İncil'de on emirin içerisinde emir ve yasaklar şeklinde yer almaktadır: Yalan söylememek, komşuna karşı yalancı tanıklıkta bulunmamak da Hristiyanlığın emirleri arasındadır. Aynı zamanda Hristiyanlık, insan davranışlarında özenli ve temiz olmayı gerektirdiği gibi dedikodudan ve yalandan uzak durmayı da emretmektedir. Burada düşüncelerde bile arzuların temiz olmasına dikkat çekilmektedir. İsevilik din-i hakikisi başkalarının malına göz dikmeyi, namussuzca elde etmeye çalışmayı kesinlikle yasaklamıştır. Benzer durum diğer dinlerde de söz konusudur. Örneğin Yahudilikte de hırsızlık en ağır cezayı gerektiren olaylardan biridir" (Age, 2006). Bu bahis münasebetiyle de belirtmek gerekir ki; özünde sıdk hakikatini barındıran İlâhî dinlerden hâlihazır Hristiyanlık dini o hakikate (İslâmiyet'e) karşı tasaffi edecek, hurafattan ve tahrifattan sıyrılacak, hakaik-i İslâmiye ile birleşecek, mânen Hristiyanlık bir nevi İslâmiyete inkişaf edecektir. (Mektubat, s.95) Böylece ahırzamanda "Küresel Köy" hükmüne geçen dünyamızda insanlığın fitri, doğru din İslâmiyet'e olan ihtiyacı karşılanmış olacaktır inşaallah.

Bu bağlamda "küreselleşme kavramının ortaya çıkışında hiç şüphesiz Kanadalı Sosyolog Marshall McLuhan tarafından kullanılan "küresel köy" ve "küresel birleşim" kavramları oldukça önemlidir. McLuhan 'küresel köy' kavramını ilk defa 1962 yılında kullanmıştır. McLuhan'a göre dünyada meydana gelen ekonomik, siyasi, bilimsel, kültürel ve ticari faaliyetler dünya sisteminin bir parçası olan diğer devletleri ve toplumları etkilemekte, devletler ve toplumlar arasında karşılıklı etkileşimin oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Bu sayede dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olay sadece ortaya çıktığı bölgeyi etkilemekle kalmamakta aynı zamanda çok daha uzak coğrafyalarda etkileri hissedilmektedir" (Akt.: Yüksel, 2014).

Halbuki "Bediüzzaman, "global köy" kavramının henüz icad edilmediği yirminci yüzyılın başında yazdığı Mesnevi-i Nuriye'de, "küre-i arzı

bir köy şekline koyan şu medeniyet-i sefihe” (Mesnevi-i Nuriye, s. 198) cümlesiyle globalleşen dünyanın ve bu dünyadaki medeniyet-i sefahatin farkında olduğunu gösteriyordu” (Aydiner, 2003). Hatta bu gerçeğe/kavrama yine ilk eserlerinden olan ve Birinci Dünya Savaşı yıllarında bazen cephede bazen at üstünde, Arapça olarak telif ettiği bir tefsir kitabı olan İşarat-ül İcaz’da da yer vermiş ve İslâmiyet’in nasıl beşerin tek, yekta ve son dini olduğunu sosyolojik açıdan da şu ifadeleriyle izah etmiştir: “Zaman-ı Saadetten evvel insan âleminin ihtiva ettiği ümmetler, milletler arasında maddeten ve mânen, istidaden ve terbiyeten pek muhtelif ve geniş mesafeler vardı. Bunun içindi ki, terbiye-i vâhide ve dâvet-i münferide kâfi gelmiyordu. Vakta ki âlem-i insaniyet Zaman-ı Saadetin şems-i saadetiyle uyandı ve müdavele-i efkâr ile an’anelerinin terkiyle, tebdiliyle ve kavimlerin birbirine ihtilâtlarıyla ittihadı meyil gösterdi ve aralarında münakale ve muhabere başladı; hattâ küre-i arz bir memleket, belki bir vilâyet, belki bir köy gibi oldu; bir dâvet ve bir nübüvvet umum insanlara kâfi görüldü (İşaratü’l-İcaz, s.88).

Ayrıca ifade etmek gerekir ki, “günümüzde yalıtılmış bir medeniyet yoktur. Batı yalnızca Avrupa değil, Avrupa da Batı değil. Japonya, Amerika ve Kanada batıya dahil iken, Doğu Avrupa ve Latin Avrupa ülkeleri batılı olmaya çalışan batı dışı mekanları simgelemektedir. Karşılıklı bağımlılıktan, küreselleşmeden, çok kültürlülükten bolca söz edilen günümüz dünyasında, sadece Doğu-Batı tartışması yeterli olmayıp, tüm uygarlıkların yeniden tanımlanması gerekli olabilir. Belki farklılıkların tespiti de yeni birlikliklerin zeminini oluşturabilsin diye yapılacaktır” (Hazır ve Özkuk, <http://dspace.khazar.org/jspui/bitstream/123456789/1258/1/intiqam%20m%20getirdiyi.pdf>).

İşte böyle maddi manevi her türlü ilişkinin, iletişimin arttığı, zenginleştiği “küresel köy” hükmüne geçen dünyamızda her konuda olduğu gibi din-i hakkı arama meyli de artmış ve insanlığın yegane gerçeği olarak ortaya çıkmıştır. Risale-i Nur bu hakikate şu ifadeleriyle dikkatleri çekmektedir: “Mütenebbih olan beşer, dinsiz olamaz. Lâsiyyema, uyanmış, insaniyeti tatmış, müstakbele ve ebede namzet olmuş adam dinsiz yaşayamaz. Zira uyanmış bir beşer, kâinatın tevacümüne karşı istinad edecek ve gayr-ı mahdud âmâline (amellerine) neşvünemâ verecek ve istimdatgâhı olacak noktayı, yani din-i hak olan dâne-i hakikati elde etmezse yaşamaz. Bu sırandır ki, herkeste din-i hakkı bulmak için bir meyl-i taharri uyanmıştır. Demek istikbalde nev-i beşerin din-i fitrisi İslâmiyet olacağına beraatü’l-istihlâl vardır (Tarihçe-i Hayat, s. 134). Bu durum aynı zamanda biz Müslümanların hassaten Risale-i Nur’la şuurlanmasına, şahs-ı manevi’yi tanıyıp dahil olmasına ve hakikatleri fiilen, halen, kalen yaşamasına bağlıdır. Bediüzzaman bunu şöyle ifade eder: “Eğer biz doğru İslâmiyeti ve İslâmiyete lâıyk doğruluğu ve istikameti göstersek, bundan sonra onlardan fevc fevc dahil olacaklardır (Age, s. 134).

“Mütenebbih olan beşer, dinsiz olamaz. Lâsiyyema, uyanmış, insaniyeti tatmış, müstakbele ve ebede namzet olmuş adam dinsiz yaşayamaz. “Eğer biz doğru İslâmiyeti ve İslâmiyete lâıyk doğruluğu ve istikameti göstersek, bundan sonra onlardan fevc fevc dahil olacaklardır.

*Risale-i Nur
gibi bir hazineyi
keşfetmenin sınırı
ve sonu yoktur
diyebiliriz. Bu
nurlu eserler
maddi ve manevi
yaralarımıza
bir deva ve şifa
olduğu gibi,
ihtiyaçlarımızı
tatmin eden eşsiz
eserlerdir aynı
zamanda.*

Risale-i Nur-Doğru İslâmiyet İlişkisi, Şahs-ı Manevî'nin Sıdkı Ve Çare-i Yeganemiz

Risale-i Nur başta iman ve Kur'ân hakikatleri olmak üzere İslâm'ın inanç ve nazariye hususiyetlerini bir sistem bütünü halinde asrın idrak seviyesine uygun yine izah tarzlarıyla ortaya koyan ilmelyakin, aynelyakin ve hakkalyakin mertebesinde eserler manzumesidir. Kıyamete kadar "doğru İslâmiyet'in" ölçüleri, esasları, bürhanları, bütün temel hakikatleri "hakaik-i Kur'ân ve mi'rac-ı iman olan Risale-i Nur'da" (Emirdağ Lahikası-I, s. 179). neşv-ü nema bulmuştur. "Risale-i Nur'un muhatabı ne bir devlet, ne de bir şahıstır. O medeniyetler camiasında, İslâm medeniyetinin, sahabe mesleği rehberliğinde, Asr-ı Saadet modeline tercüman olmak ve bunu ferde mal etme azim ve iradesinde olan, beşeri yaşayışın ayrılmaz bir parçası olan sosyal ve siyasi meseleleri de, dünya ve ahiret sorumluluğunu ihmal etmeyen düalist bir açıdan ele almayı terk etmeden ele alan, imanın kontrolüne bağlı bir ahlakın rehberliğini esas alan ve son derece müstesna bir mevkiye olan" (Mürsel, 1980, s.33) her zaman canlı, ter-ü taze nurlu hakikatler manzumesidir.

"Bu zamanda imanın kalesi, ihlâsın zirvesi, İslâmiyet'in ihya edicisi, Sünnet-i Seniyyenin ikame edicisi, din-i mübinin hidayet rehberi, akıl ile kalbin imtizaç ettiricisi, nefsi ve şeytanı teslim mecbur eden Risale-i Nur'dur. Kur'ân'dan süzülüp gelmiştir. Kur'ân'ın bu asra ikramıdır, yadigarıdır, feyzidir, bereketidir, nurudur, tefsiridir, reçetesidir, mihengidir, hidayetidir. Kur'ân'ın öz malıdır" (Kösmene, 2014). "Risale-i Nur'lar şimdi bu zamanda hiçbir şeye âlet ve tâbi olmayan ve her gayenin fevkinde olarak hakaik-i imaniyeyi fitrî ubudiyetle muhtaçlara tesirli bir surette bildiren ve bu dehşetli zamanda çâre-i yegâne olarak imanı kurtaran, kat'i kanaat veren ve hiçbir şeye âlet olmayan bir ders-i Kur'ânî'dir." (Emirdağ Lahikası-II, s. 660). "Risale-i Nur, hakikat-i İslâmiye ve Kur'ânîye'yi müspet ve müdellel bir şekilde insanlığın nazar-ı tahkikine arz ve ifade etmektedir" (Emirdağ Lahikası-I, s. 34).

Risale-i Nur gibi bir hazineyi keşfetmenin sınırı ve sonu yoktur diyebiliriz. Bu nurlu eserler maddi ve manevi yaralarımıza bir deva ve şifa olduğu gibi, ihtiyaçlarımızı tatmin eden eşsiz eserlerdir aynı zamanda. Risaleleri okurken zorlukları karşısında yılmadan, sabırla, teenniyle, tefekkürle, düzenli olarak, sorup-araştırarak, müzakere ederek, gerektiğinde not tutarak, konular arasında irtibat kurmaya çalışarak, tam ihtiyaç hissederek ve en önemlisi ihlasla okumaya gayret etmek gerekmektedir. Risale-i Nur'u okumak, yazmak gibi meşguliyetler aynı zamanda "ehl-i dalâlete karşı manen mücahede etmek, neşr-i hakikat cihetinde ve Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmek, kalemlle ilmi tahsil etmek ve bazan bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen, tefekkürî olan bir ibadeti yapmak hükmüne geçtiği gibi aynı şekilde; rızıkta bereket, kalbde rahat ve sürur, maişette suhûlet, işlerde muvaffakiyet, Nur talebelerinin has dualarına hissedar olmak" (Emirdağ Lahikası-I, s. 328) gibi maddi, manevi azim kazançlara medardır. "Bu asırda doğru İslâmiyet'i öğrenmek ve yaşamak hiç şüphesiz Risale-i Nur'u okumaktan geçiyor. Bu bir-iki okuyuş değil; okumayı hayatın merkezine

alan bir okuyuştur. Unutmayalım ki, ancak böyle bir okuyuşla Risale-i Nur kendisini bize açıyor ve iman hakikatlerini akla nur ve kalbe feyiz olarak veriyor. Aklımızı ve kalbimizi doyuruyor. Yoksa bu helâket ve felâket asrında aklımızın karışmasını engelleyemeyiz” (Kösmene, 2014).

“Doğru İslâmiyet’i öğrenmek ve yaşamak için Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsini, yani Risale-i Nur okumayı hayatının merkezine alan insanları bulmak, dâhil olmak ve onlara kanaat etmek gerekmektedir. Hatta bu husus Risale-i Nur’u okumak kadar önem arz etmektedir. Bu husus aynı zamanda bizim daha hızlı yol almamızı, hakikatlere daha hızlı ulaşmamızı, doğru İslâmiyet’i daha hızlı öğrenmemizi ve yaşamamızı da sağlayacaktır” (Kösmene, 2014).

Hem de ayrıca şahs-ı manevî’nin oluşturduğu meşveret sistemi ve “haklı şûrâ ihlâs ve tesanüdü netice verdiği” (Eski Said Dönemi Eserleri, s.356) sıdk ve doğruluk üzeredir ve büyük kuvve-i maneviyeye sahiptir. “Bu zaman, cemaat zamanıdır. Ferdî şahısların dehası, ne kadar harika da olsalar, cemaatın şahs-ı mânevîsinden gelen dehasına karşı mağlûp düşebilir (Emirdağ Lahikası-I, s. 136). Bâki bir hakikat, fâni şahsiyetler üstüne bina edilmez. Edilse, hakikate zulümdür. Her cihetle kemâlde ve devamda bulunan bir vazife, çürümeye ve çürütülmeye mâruz ve müptelâ şahsiyetlerle bağlanmaz; bağlansa, vazifeye ehemmiyetli zarardır (Age, s. 135).

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi şahs-ı manevînin oluşturduğu meşveret hak, doğruluk/sıdk üzeredir. Helâket ve felâket asrı olarak belirtilen içinde bulunduğumuz ahirzaman şartlarında feridin tek başına istikamet üzere olması, dini temsil edip yaşaması pek mümkün görülmeyen veya çok müşkül, özel, zor bir durum olarak ifade edilebilir. Ayrıca “Risale-i Nur’un günün en büyük muftîsi, en büyük tahassungâhı ve en büyük melcei ve penahı ve onun şahs-ı manevîsinin dualarının, barigâh-ı ehadiyette kabul olduğuna sarîh bir işaret olduğu” bir dönemde yaşadığımız göre (Emirdağ Lahikası-I, s. 232) ancak ve ancak böyle “dehşetli ve hiç misli görülmemiş devirde, hususan ehl-i imanın çok sarsıntılar geçirdiği ve çok dehşetli düşmanlar karşısında bulunduğu ve küfr-i mutlak ateşinin mahallemizi sardığı bir zamanda, ancak ve ancak, güvenimizin en müstahkem, kavi, yıkılmaz, sarsılmaz tahkimatı olan Risale-i Nur’un nuranî siperlerine iltica etmekle ve onun daire-i kudsiyesine dehalet etmekle kurtulacak ve imanınızı kurtararak, idam-ı ebedî zannettiğiniz ölümü bir hayat-ı bâkiyeye tebdil” edileceğiz” (Age., s.233) inşallah.

Bazı tespitler ve sonuç

a) Sıdk, Kur’ân-ı Kerim olduğu (Uysal, 2006, s.10) gibi aynı zamanda “Kur’ânın malı ve mealî” (Emirdağ Lâhikası – I, s.279), ve “doğrudan doğruya Kur’ân’a bağlanmış” (Tarihçe-i Hayat, s. 615) bir tefsiri olan Risale-i Nur’dur.

b) İnsanın aslî tabiatı, dinî bir karakter taşımaktadır. Bu nitelik, fitrata derinlik sağlayan yegâne unsurdur ve bu açıdan bakıldığında fitratın derin psikolojik bir karaktere sahip olduğu anlaşılır (Özen, 2012, s.62)

“Doğru İslâmiyet’i öğrenmek ve yaşamak için Risale-i Nur’un şahs-ı manevîsini, yani Risale-i Nur okumayı hayatının merkezine alan insanları bulmak, dâhil olmak ve onlara kanaat etmek gerekmektedir. Hatta bu husus Risale-i Nur’u okumak kadar önem arz etmektedir.

*Risale-i Nur,
yalnız bu vatan ve
millet için değil,
âlem-i İslâm ve
bütün beşeriyetin
ihtiyacına cevap
verecek bir
külliyyat olarak
telif edilmiştir.
Bugün, tarihte
hiç görülmemiş
bir fecaat ve
felâket içerisinde
çırpınan
beşeriyet için,
halâskâr olarak
Risale-i Nur'u
sarılmaktan ve ne
pahasına olursa
olsun, Risale-i
Nur'un nuranî ve
parlak eczalarını
elde edip, dikkat
ve tefekkürle
okumaktan başka
bir kurtuluş çaresi
yoktur”*

c) İslâm dini, düsturları ve ahkâmıyla insan fitratına tam muvafık, sadece ferdin değil aynı zamanda insanlığın fitratını koruyan ve geliştiren bir dindir. İslâmiyet nev-i beşer için fitri bir dindir ve içtimaiyatı tezelzül-den vikaye eden yegâne bir amildir (İşaratü'l-İ'caz, s.271). Bu durum İman, Kur'an ve İslâmiyet'le olan rabitalarından ve "doğrudan doğruya Kur'an'a bağlanmış" (Tarihçe-i Hayat, s. 615) olması münasebetiyle onun hakiki bir tefsiri olan Risale-i Nur için de geçerlidir. Risale-i Nur insanlık için, muhteva, yöntem vd. her bütün yönleriyle en mükemmel, en orijinal, en fitri bir ders-i Kur'an'dır ve hizmet metodudur. Bu bağlamda ahirzamanda "Küresel Köy" hükmüne geçen dünyamızda insanlığın fitri, doğru din İslâmiyet'e olan ihtiyacı Risale-i Nur'larla ve onun şahs-ı manevisiyle karşılanmış olacaktır diyebiliriz.

d) "Bu zamanda dünyevî ve uhrevî dehşetli musibetler içine düşmek, şüphe götürmez bir hakikat hâlidir. Bunun için, yegâne kurtuluş çaremiz Kur'an-ı Hakîm'in imanî ayetlerini ve bu asra bakan ayet-i kerîmelerini tefsir eden yüksek bir Kur'an tefsirine sarılmaktır" (Sözler, s.1218).

e) "Risale-i Nur, yalnız bu vatan ve millet için değil, âlem-i İslâm ve bütün beşeriyetin ihtiyacına cevap verecek bir külliyyat olarak telif edilmiştir. Bugün, tarihte hiç görülmemiş bir fecaat ve felâket içerisinde çırpınan beşeriyet için, halâskâr olarak Risale-i Nur'a sarılmaktan ve ne pahasına olursa olsun, Risale-i Nur'un nuranî ve parlak eczalarını elde edip, dikkat ve tefekkürle okumaktan başka bir kurtuluş çaresi yoktur" (Asa-yı Musa, s.416).

f) Haklı şûrâ ihlâs ve tesanüdü netice verdiğinden" (Eski Said Dönemi Eserleri, s.356) şahs-ı manevi'nin oluşturduğu meşveret sisteminin de fitri bir sistem ve sıdk / doğruluk üzere olduğunu söyleyebiliriz.

g) İndeks taraması yapıldığında Risale-i Nur'un farklı yerlerinde Fitrat-ı insan kavramı dışında fitrat-ı insaniye, fitrat-ı insaniyet, fitrat-ı acibe, fitrat-ı asliye, fitrat-ı beşeriye, fitrat-ı eşya, fitrat-ı ilahiye, fitrat-ı selime, fitrat-ı zişuur gibi kavramların geçtiği görülecektir. Bu kavramlar arasında daha detaylı, kapsamlı çalışmalar konunun uzmanları tarafından mutlaka yapılmalıdır.

h) Herkeste din-i hakkı bulmak için bir meyl-i taharri uyanmıştır. Demek istikbalde nev-i beşerin din-i fitrisi İslâmiyet olacağına beraatü'l-istihlâl vardır (Tarihçe-i Hayat, s. 134). Bu kutsi vazife ise Risale-i Nur'da ve onun şahs-ı manevisindedir. Risale-i nur'u okuyan her idrak sahibi anlıyor ki, Risale-i Nur, gerek bu asrın, gerekse önümüzdeki asrın beşeriyetini fikir karanlıklarından kurtarıp, tenvir ve irşat edecektir" (Asa-yı Musa, s.416).

i) "Doğru İslâmiyet'i öğrenmek ve yaşamak için Risale-i Nur'un şahs-ı manevisini, yani Risale-i Nur okumayı hayatının merkezine alan insanları bulmak, dâhil olmak ve onlara kanaat etmek gerekmektedir. Hatta bu husus Risale-i Nur'u okumak kadar önem arz etmektedir." (Kösmene, 2014).

Abstract

Truth which takes place in the Quran as "sidk" is one of the leading moral principles of Islam, upon which the Islamic values are based. Truth is one of the bases of Islam and a property of belief. Its opposite, deceit is an indicator of disbelief. Man with the natal disposition which expresses all properties and characteristics found in his creation "can recognize and obey his Creator; do either good or wrong; be closer to the good as he keeps having good properties and be closer to the evil as he goes on doing wrong." In this study the concepts of natal disposition and truth are investigated based on the perspective of Risale-I Nur and certain conclusions are derived in relation to the true Islam.

Key Words

Truthfulness, natal disposition, true Islam, creation, reason, soul, heart

Kaynaklar:

- Akyürek, Süleyman 2003. Din Öğretiminde Kavram Öğretimi (Doğruluk Kavramı Örneği) (Doktora Tezi). Erciyes Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Arslan, Şeyma Z. 2006. Fıtrat Kavramı Çerçevesinde Eğitimde "İnsanın Neliği" Sorusu, (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst., İstanbul.
- Aslan, Ali 2002. İhyanın Özeti (Muhtasar İhyaü Ulümi'd-Din). (Yazar: İmam Gazali, Çeviren: Ali Aslan, Editör: Erhan Güngör). Şura Yayınları
- Aydın, Furkan 2003. "Medeniyet-i Sefahat" ve "Medeniyet-i Fazilet" in Mukayesesi. Köprü Dergisi, Sayı:81, İstanbul.
- Gül, Ramazan 2013. Bir Değer Eğitimi Olarak İlköğretim Döneminde Doğruluk Eğitimi, (Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Hançerlioğlu, Orhan 1992. Felsefe Ansiklopedisi Kavramlar ve Akımlar, Remzi Kitabevi, c.1, s.335, İstanbul
- Kurt, Yaşar 2005. Kur'an'da Fıtrat Kavramı. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi V, Sayı: 2
- Kutluer, İlhan, "İnsan", Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Cilt:22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s. 320-323
- Mektubat, 2013. Yeni Asya Neşriyat, s.155-156, İstanbul.
- Mürsel, Safa 1980. Bediüzzaman Said Nursî ve Devlet Felsefesi, Yeni Asya Yayınevi, İstanbul.
- Uysal Ayşe, 2006. Okul Öncesi Dönemde Çocuğa Doğruluk Kavramının Kazandırılması Ve Din Eğitimi İle İlişkisi, (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıbaşı, Muhammed Ali 2008. Kur'an'da Sıdk Kavramının Semantik Açından İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Ankara
- Yeni Asya Neşriyat, Araştırma Merkezi 2014. Risale-i Nur Neden Sadeleştirilemez? İstanbul
- Yüksel, Hasan 2014. Küreselleşme Sürecinin Sosyal Politika Dinamikleri Üzerinde Neden Olduğu Değişimin Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst. Dergisi, Sayı:19.

İnternet Kaynakları

Çayıroğlu, Yüksel 2013. <http://www.yeniumit.com.tr/konular/detay/İslâmda-fıtrata-mudahele-sayılan-filler-nisan-2013>

Hazır, Mesut ve Özkuk, Gökan tarih. Doğu Batı Tartışmalarına Bir Katkı Denemesi: Gün Batımından Şafağa ı, Şafaktan Gün Batımına mı? Journal of Azerbaijani Studies <http://dspace.khazar.org/jspui/bitstream/123456789/1258/1/intiqam%20m%20getirdiyi.pdf>

Hizmetli, Sabri. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/782/10046.pdf>

Kösmene, Süleyman 2014. Doğru İslâmiyeti öğrenmek için. <http://www.fikih.info/dogru-Islamiyeti-ogrenmek-icin/>

Kur'ân-ı Kerim Meali: http://kuran.diyanet.gov.tr/kuran_meal.pdf

Risale-i Nur Külliyyatı: <http://www.yeniasya.com.tr/risaleinur/> (Metin içerisinde yer alan Risale-i Nur'lara ait atıfların yer aldığı internet sitesi)

Türkçe Sözlük, T.D.K Yayınları, Kaynak: <http://www.tdk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 21.03.2016

